

İMAN VE İLİM*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî, ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd- dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

مَنْ عَقَرَ بَهِيمَةً ذَهَبَ رُبْعُ أَجْرِهِ، وَمَنْ حَرَّقَ نَخْلًا
ذَهَبَ رُبْعُ أَجْرِهِ، وَمَنْ غَشَّ شَرِيكَهُ ذَهَبَ رُبْعُ
أَجْرِهِ، وَمَنْ عَصَى إِمَامَهُ ذَهَبَ أَجْرُهُ كُلُّهُ

(ق. والديلمى، وابن النجار عن أبى رهم السعدى)

RE. 431/2 (Men akare behîmeten zehebe rubua ecarihî, ve men haraka nahlen ev harraka nahlen zehebe rubua ecarihî, ve men gaşşâ şerîken zehebe rubuu ecarihî, ve men asâ imâmehû zehebe ecruhû küllühû.)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Çok aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, ikramı, ihsanı cümlelerin üzerine olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri yaptığınız ibadetlerinizi kabul eylesin... Dualarınızı, dileklerinizi sizlere ikram eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek hadîs-i şerîfesinden bir demet okuyacağız. Okuyacağımız hadîs-i şerîfler *Râmûzü'l-Ehâdîs* simli kitabın 431. sayfasında bulunuyor.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına başlamadan önce her zaman yaptığımız gibi evvelen ve hâssaten Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin rûh-u pâkine hediye olması için; sonra onun cümle pâk âlinin, temiz ashâbının, etbâının, ahbâbının ruhlarına hediye olması için; sâdât ve meşâyih-i turûk-u aliyemizin, Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbileri olan ulemâ-i ızâm ve meşâyih-i kirâmımızın ruhlarına ve onların halifelerinin, müridlerinin ruhlarına hediye olması için;

Bu beldeleri fethetmiş olan fatih ecdatlarımızın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhları için; hayrât u hasenât sahiplerinin ruhları için; şu içinde ibadet yapmamıza vesile olmuş olan caminin bânisi İskender Paşa'nın ruhu için; bu camiye hayrı dokunmuş olan, küçük büyük hizmeti geçmiş olan, imamların, müezzinlerin, cemaatların, hayrat sahibinin, bağışta bulunanların, boyatanların, badana ettirenlerin, genişletenlerin geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemeye gelmiş olan siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin, dostlarının, yakınlarının, istediklerinin ruhları için; bu hadîs-i şerîflerin bize kadar gelmesine, taşınmasına yardım etmiş olan, ravîlerin ve alimlerin ruhları için; hâssaten eseri yazmış olan hocamız Gümüşhaneli Hazretleri'nin ruhu için; kendisinden feyz aldığımız merhum ve mağfûr hocamız Mehmed Zahid Kotku Hazretlerinin ruhu için; biz yaşayan müslümanların da dünya ve ahiret saadetimize, selâmetimize vesile olması için, bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım öyle başlayalım!

a. İnsanın Sevabını Götüren Davranışlar

Sevgili kardeşlerim!

Peygamber SAS Hazretleri'nin az önce Arapça metnini okumuş olduğumuz hadîs-i şerîfi Deylemî'nin *Müsnedü'l-Firdevs*'inde kaydedilmiş, Beyhakî'de de geçen bir hadîs-i şeriftir; buyuruyor ki:¹

مَنْ عَقَرَ بَهِيمَةً ذَهَبَ رُبْعُ أَجْرِهِ، وَمَنْ حَرَّقَ نَخْلًا
ذَهَبَ رُبْعُ أَجْرِهِ، وَمَنْ غَشَّ شَرِيكَهُ ذَهَبَ رُبْعُ
أَجْرِهِ، وَمَنْ عَصَى إِمَامَهُ ذَهَبَ أَجْرُهُ كُلُّهُ

(ق. والديلمى، وابن النجار عن أبي رهم السعدى)

¹ Beyhakî, Sünenü'l-Kübrâ, c.IX, s.87, no:17914; Taberânî, Müsnedü'ş-Şâmiyyîn, c.II, s.271, no:1321; Ebû Ruhm es-sa'dî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.55, no:14821; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXI, s.68, no:22960.

RE. 431/2 (*Men akare behîmeten zehebe rubua ecrihî, ve men haraka nahlen ev harraka nahlen zehebe rubua ecrihî, ve men gaşşâ şerîken zehebe rubuu ecrihî, ve men asâ imâmehû zehebe ecruhû küllühû.*)

(*Men akara behîmeten, zehebe rubûu ecrihî*) “Her kim bir hayvanı yaralarsa ecrinin, sevabının dörtte biri gider. (*Ve men harraka nahle, zehebe rubûu ecrihî*) Her kim bir hurma arazisini yakarsa, ecr ü sevabının dörtte biri gider. (*Ve men gaşşe şeriken, zehebe rubûu ecrihî*) Kim bir ortağa aldatmaca yaparsa, ecrinin dörtte biri gider. (*Ve men afâ imâmehû, zehebe ecruhû küllüh.*) Her kim imamına âsi gelirse, bütün sevabı gider!”

Akara, bir hayvanın ayaklarını kesip onu yere düşürmek, demek. Ayağı üstünde duruyor, yürüyebiliyor ya; hayvanın ayaklarına kılıcı, bıçağı vurursan, yere düşer, yürüyemez, işe yaramaz hale gelir. Atın üstünde cihad yapıyorsa, bu sefer oraya buraya çevik hareket etmesine yardımcı olan bir vasıttan mahrum kalmış olur. Onun için savaşlarda hayvana süvarisi düşün diye ok atıp kılıç vurarak yapıyorlardı.

Bu kelime Arapçada umumi olarak kurban etmek, kesmek” mânasına da kullanılıyor. Deveyi, diğer hayvanları kurban etmek kesmek mânasına da geçiyor.

“Kim bir hayvanı bu şekilde keserse, ecrinin dörtte biri gider.” Demek ki ecirli bir iş yapmakta iken insan böyle bir iş yaparsa o sevabının bir kısmı gidiyor, kayboluyor.

Meselâ, orduyla beraber harbe çıkmış gidiyor ama İslâm'a göre harbin de adabı var. Harpte karşı tarafa denilecek ki:

“—Gel sen şu zulmü yapma, gel bundan vazgeç!”

Teklif ettiği zaman, kabul etmedikleri takdirde harp olacak! Peygamber Efendimiz sıkı sıkıya tembihlemiş:

“—Çocuklara dokunmayın, savaşımayan ihtiyarlara dokunmayın, kadınlara dokunmayın!”

Bizim harp adabımız öyledir. Erkeklerden kim zulmü bizzat yürütürse onlarla savaşıyor, belli bir adabı var.

Bir masum hayvancağıza vurup yaralar keserse, cihada gitmişti, ecir alacaktı, o zaman ecrinin dörtte biri gider; bu mânaya olabilir.

Veyahut daha başka bir yolla da olabilir

Akara'dan maksat müslümle yapmak, işkence yapmak mânasına geliyor.

Eskiden harp esirlerini aldıkları zaman; kulaklarını keserlermiş, burunlarını, dudaklarını keserlermiş; işkence yapıyorlar, öyle âdet de varmış; bu da yasak! Hayvana da böyle yapılsa bu da doğru değil, demek ki dörtte bir ecri gidiyor.

O halde müslüman savaşıırken bile asil, mecburiyet tahtında savaştığını biliyor. Evet, asıl olan savaşmamaktır, dostluktur, kardeşliktir ama ne yapsın ki öbür taraf ordu çekmiş, üstüne gelmiş, mecbur savaşacak!

Biz Bulgarlara bir şey yapmadık. Şimdi yapmadık da istila ettiğimiz zaman bile yapmadık; kiliselerini bıraktık, çiftliklerini bıraktık, kendileri vergi verdiği takdirde serbest bıraktık. Yedi asır idaremizde kaldılar, ondan sonra da çekilince gene ayakta durdular. Hiçbir şey yapmadık; o zaman da elimizde iktidar, güç varken de yapmadık.

Şimdi öyle şeyler yapıyorlar ki; keşke yapsaymışız, tepeden tırnağa hepsini yok etseymişiz, dedirtecek hale getiriyorlar! Ama bizim adabımız, usulümüz, insanlığımız böyle. Savaşta bile başka türlü!

Bizim askerlerimiz geçtiği yerde üzümü koparttığı zaman üzümün bedelini asmanın kütüğüne bağlayacak kadar disiplinli olmuşlar ve her işi Allah rızası için yapmışlar. Biliyorlar ki canı almak doğru bir şey değil ama ne yapsın ki zulüm öldürmekten de önemli! Yeryüzü fesada uğruyor, o daha da fena, nizamın bozulması daha fena! Mecburiyet oluyor.

Biz de istiyoruz, Yirminci Yüzyıl'da insanlar hep kardeş olsa, hiç birbirlerini üzmesin ama koskoca bir ordu besliyoruz. Ben istiyorum ki 45 milyon olalım, ordumuz 45 milyon olsun! Çünkü dünkü gazetede okudum; Papandreu sivil halkı da silahlandırmaya başlamış. Ne maksatla yapıyor bilmiyoruz ama;

Hazır ol cenge, eğer ister isen sulh u salâh

demişler. Biz cenge hazır oluruz, cenk bizim düğünümüz bayramımız gibidir. Biz cenge davullarla gideriz, korkmayız. Ölümden de

korkmayız. Dünyada ne bulduk ki ölümden kaçılınsın! Çok şey bulduk, Allah'ın nimetlerini, hamd ü senalar olsun. Âhîret çok daha güzel, biz buraya aldanır mıyız? Bir gül bahçesine girercesine gideriz ama hep usule riayet ederiz, zulmetmeyiz, haksızlık etmeyiz!

Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerifte:

“—Eğer bir hayvancağıza bile işkence yaparsanız ecrinizden eksilir, ecrinizin dörtte biri gider.” diyor.

Demek ki hayvanı bile düşüneneceğiz. Karıncayı alır bacaklarını kopartır, sineği alır kanatlarını yolar, işkence yapar... Bazı insanlar böyle tabiatlıdır. Gördüğü yerde hayvanı ezer. Doğru değil!

Benim Suudi Arabistan'da müslüman kardeşlerim var:

“—Hocam, sinekler ölsün diye mecburen *Sheltox* sıkıyoruz, saatlerce yerde sırt üstü yatıyorlar, tekmeleniyorlar; günah oluyor mu?” diyor; ona üzülüyor.

Halbuki:

كُلُّ مُضِرٍّ يُقْتَلُ

(*Küllü mudırrin yuktel*) “Her zararlı şey öldürülür!”

Akrep, yılan, çıyan öldürülür ama, bak müslümanın kalbine ki onun da canı var, yazık diye sineğin tekmelemesinden bile üzülüyor.

Peygamber Efendimiz'e birisi gelmiş, sormuş:

“—Yâ Rasûlallah, Suudi Arabistan’da su kıt... Bir kuyum var, devem suyu içsin diye havuzuna suyu çekiyorum, zar zor çıkartıyorum. Sahipsiz başıboş bırakılmış ihtiyar, topal, hasta, uyuz develer de geliyorlar su içmek istiyorlar, ne yapayım?” Peygamber Efendimiz;

“—Onlara da su ver, onun da ciğeri var!” buyurmuş.

Susuzluk, canı su istemek ne demek; müslüman bunları düşünüyor. Keşke yeryüzünde cümle cihan müslüman olsa! Yeryüzünün nizamı İslâm’dadır ama insanlar bilmiyor da uğraşıyorlar. Hasta kendisine gelen ilacı elinin tersiyle itmeye çalışıyor, dökmeye çalışıyor.

Demek ki hayvana işkence yok; hem harp yolunda hem de sulhta!

Ne diye işkence yapıyorsun?

“—Hocam şimdi seni yakaladım, o halde niye kurban kesiyoruz?”

İslâm realist, tabii bir dindir. Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi eşref-i mahlûkat olarak yaratmış. Yerleri gökleri bizim emrimize vermiş, hayvanları da bizim istifademiz için yaratmış. Bize de yiyebilirsiniz, binebilirsiniz diye müsaade etmiş. Müsaadesi olmasaydı binmezdik, yemezdik ama müsaadesi olduğu için belli ölçülerde yiyoruz. Zaten cümle cihan da yiyor, realite böyle! İnsanoğlunun yaradılışı, tabiatı icabı yemesi lâzım. Ya otu keseceğiz, ot da canlı; ya da ötekisini, belli bir ölçüde yiyeceğiz. Müsaade edildiği zaman... Mülkün sahibi müsaade etmiş, kimse bir şey diyemez.

Müsaade ettiği şekilde, o kadar yaparız, fazlasını yapmayız. Edepli insanız, söz dinleriz, emre uyarız.

(*Ve men harrake nahlen zehebe rubûu ecrihî*)
“Kim yaş bir hurma ağacını yakarsa, ecrinin dörtte biri gider.”

Bir de harpte bağ bahçe yıkarlar, yakarlar, tahrip ederler. Ordu yürürken yaka yıka gider. Eski tarihlerde okuyoruz: Ordu bir yerden geçiyor, harabeye döndürüp öyle gidiyor. Bir şehre geliyor, o şehir çöküyor 15-20 km, 6-7 km ilerisinde yeniden başka bir şehir kuruluyor. O kadar ezip geçiyor. Çok büyük zulüm, ağaçlar yakılıyor vs... Bu da yapılmaz. Ama İslâm hukukunun da kaideleri var, sebepleri var; her şey eli kolu bağlı tutulup da müslümanı kırırdıyamaz hale getirmek tarzında değildir.

مَا قَطَعْتُمْ مِّن لِّينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَىٰ
أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ

(الحشر: ٥)

(*Mâ kata'tüm min lâinetin ev terektümûhâ kâimeten febiizni'llâh*) [Hurma ağaçlarından, herhangi birini kesmeniz veya olduğu gibi bırakmanız hep Allah'ın izniyledir.] (Haşr, 59/5)

Burada, harbin başarılması için zarurî ise o zaman harp tedbiri olarak yapılır. Düşman onunla çökertilecekse o zaman yapılır da keyfî yapılmaz, mânası var.

(*Ve men gaşşe şerîken*) “Kim bir ortağını aldatırsa...”

Gaşşe, aldatmak, katıştırmak, bir şeye bir şey karıştırmak, bozmak” demek.

Allah-u Teâlâ Hazretleri:

“—Bir insan bir kimseyle bir ortaklık kurarsa, üçüncü ortak ben olurum.” buyuruyor

Bana gelip soruyorlar:

“—Hocam, filanca arkadaşlarla bir şirket kura-
cağız.”

“—Al 10 lira ben de ortağım.” diyorum.

10 liradan ne olacak ama bereket var, Allah-u
Teâlâ da ortağımız. Ne demek?

İki müslüman bir araya gelirse, müşterek iş yaparsa
ne âlâ! O zaman Türkiye’de bütün müslümanların
ortaklıklar halinde iş yapması lazım.

Nerede?.. Kardeş kardeşle geçinemiyor, o da
ayrı bir edep eksikliği! İslâm bilinmeyince
çöküyor. Aileler de çöküyor, kardeşlikler de,
cemiyetler de çöküyor. Yoksa dünyanın en
büyük şirketlerini bizim kurmamız lazım.

Bize sermaye mi yok, biz ondan bundan sermaye
mi ararız?

Var ama sermayeyi harekete geçiremiyoruz.
Kadınlarımızın bileziklerini çıkartsak Amerika’yı
satın alırız! Sigara paralarını bir yere yığsak
her gün bir fabrika kurarız! Duman ediyoruz da
yapmıyoruz. Edep eksikliği, ruh, kalp, mesuliyet
duygusu eksikliği; bunları öğreten kaynaklar
eksik, İslâm eksik!

Ortağın kendisi olmasa bile Allah var ya; ortağı da aldatmaca, kandırmaca yok.

“—Görmedi, şimdi tam müşteri geldi, ortak da namaza gitmişti, bunu cebime koyayım, kasaya koymayayım...”

Allah görmüyor mu? Görüyor.

Hayrını görür müsün?

Hayrını görmezsin, onun mutlaka cezasını çekersin.

“—Hocam cebime parayı koydum kimse de anlamadı.”

Allah onun cezasını sonra çıkartır. Alma mazlumun ahını, çıkar aheste aheste... Fitol fitil gelir, aheste aheste çıkar, dumanın göklere süzüle süzüle, çıka çıka yanarsın.

Âhirete inanmıyor musun, Allah-u Teâlâ Hazretlerinin her şeyi gördüğünü bilmiyor musun?

Allahu Teâlâ hazretlerinin Rahîm olduğunu biliyorsun, Rahmân olduğunu biliyorsun, hoşuna giden sıfatları olduğunu biliyorsun da Azîzün züntikâm olduğunu duymadın mı? İntikam alıcı olduğunu, zalimden intikam aldığını da bilmiyor musun? Hangi zalim iflah olmuş?

Bilmiyor; şeytana, nefse uyuyor, o hatayı yapıyor, sonra mahvoluyor. Onun için ortağı aldatmaca da yok. İnsanın ortağı, yol arkadaşı olabilir. Yemeğin fazlasını, kendisine güzel tarafını ayırır; o da aldatmacadır. Dükkân ortaklığı olur, mirasta ortaklık olur.

“—O görmeden şu kadarını ayırayım...” Her ne şekilde olursa olsun ecir gidiyor.

(*Ve men asâ imâmehû*) “Kim imamına âsi olursa, hiç ecir kalmaz, tamamı gider.”

Bu nasıl imam? Arapça’da imam sözcüğü şimdiki gibi aşağılara düşmüş değildi!

İmam, önder, bir kavmin önünde olan kimse demektir. Namazda da önde olan kimse namazı kıldırıyor. O da bu topluluğun en şerefli olacak olduğu için önde bulunacak, o bakımdan imam adını almış. Şimdi; “İmam efendi şuraya kalk, oku şunu al paranı, o kadar konuş...” gibi bir eda ile muamele ediyorlar. Şimdi eda böyle! İmam mesela devletin reisi, imamdır; bir kabilenin başkanı, imamdır veyahut bir topluluğun lideri, imamdır. O lidere, öndere, başkana, o grubun yöneticisine âsi olursa eğer savaşta ise savaşa gittikleri halde komutana âsi olursa ecir filan kalmaz. İtaat edeceğiz!

Bak Tarık ibn-i Ziyad ne yaptı; 10-12 bin kişi ordusuyla İspanya’ya, geçince emir verdi:

“—Gemileri yakın!”

Yakılır mı, gemiler geriye dönmekte de lazım olur! Ama emretti, yaktılar. O da bir düşündüğü var. Komutan bazen bir başka türlü bir şey de emredebilir.

Müslümanların liderleri alimlerdir, müşidllerdir, mürebbilerdir; söz onlarındır. Onlara da âsi olduğu zaman iş asıl tam o tarzda oluyor. Şöyle namaz kıldım, böyle oruç tuttum... diye ortalıkta istediği kadar dolaşsın; ecir sevabı kalmaz.

Ama bütün bunlardan anlaşılıyor ki İslâm disiplin dinidir, intizam, merhamet dinidir. Her şeyin bir ölçüsü esası vardır.

Hayvan işkenceye tâbi tutulmayacak; ağaçlar yakılmayacak, ateşe verilmeyecek; ortak yol arkadaşı veyahut ticaret arkadaşı aldatılmayacak; reise âsi olunmayacak. İş disiplin içinde yürüyecek!

“—Ben bu kadar namaz kıldım.” deme, ecrini muhafaza edebildin mi edemedin mi ona bak!

“—Şu kadar Kur’ân okudum, şu kadar hacca gittim...” deme; bakalım muhafaza oldu mu? Elde edilen şeyin hıfzı, korunması zordur!

Allah-u Teââ Hazretleri bizi sevdiği edepli, zarif, ârif kullardan eylesin... Her yaptığı şeyi ârifâne yapmayı nasib etsin... Ecrini, sevabını şaşkınlıkla, ahmaklıkla elden kaçıranlardan eylemesin.

b. Mescide Kandil Asmak

Muâz ibn-i Cebel RA’dan bir hadîs-i şerîf. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:²

مَنْ عَلَّقَ فِي مَسْجِدِ قِنْدِي لَأَ، صَلَّى عَلَيَّ وَ سَبَّعُونَ
أَلْفَ مَلَكٍ، حَتَّى يَنْطَفِئَ ذَلِكَ الْقِنْدِيُّ لَ

(ابن النجار عن معاذ)

² Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.273, no:1327; Hz. Ali RA’dan.

İbn-i Hacer, *Lisânü’l-Mîzân*, c.III, s.218, no:980; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.656, no:20768; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXI, s.69, no:22964.

RE. 431/3 (*Men allaka fî mescidin kindîlen, sallâ aleyhi seb'ûne elfe melekin hattâ yentefi'e zâlike*)

“Her kim ki mescidlerden birisine bir kandil asarsa, o astığı kandilin yağı, yakıtı bitip de sönünceye kadar yetmiş bin melek ona dua eder.”

Kandil, aydınlatmaya yarayan bir şey.

Bu neyi gösteriyor? Önce oraya kandil asmanın sevabını gösteriyor, sonra mescidlerin ne kadar önemli olduğunu ve mescidlerde toplanma yeri olduğu için müslümanların topluluğunun, birliğinin beraberliğinin ne kadar mühim olduğunu gösteriyor. Mescidler müslümanların ibadet ettiği, toplandığı bir yer olarak o kadar sevaplı, o kadar sevaplı ki; oraya bir kandil asana bile, o kandil yanık olduğu müddetçe yetmiş bin melek dua ediyor.

Unutmayın, bir kandil asmak öyle sevap olursa mescidi mâmur hale getirmek ne olur?

Onun için işte sevap, işte yapılacak iş, işte benden söylemek! İçinizde öyle babayiğitler var ki, tek başına yapar ama ötekiler de versin! Kimisinin parası kimisinin duası; hepsi birleşsin. Belli olmaz... Peygamber Efendimiz diyor ki:

“—Harbe giderken aranızda fukarâyı da alın!”

Zayıf; yürüyemez, hasta, çelimsiz; bir düşman gelse, üç tanesi bir şey etmez...

Hadîs-i şerifte buyruluyor ki:³

إِنَّمَا تُرْزَقُونَ وَتُنصَرُونَ بِضِعْفَائِكُمْ

(ت.د.حم. عن أبي الدرداء)

(*Innemâ turzakûne ve tûnsarûne bi-duafâiküm.*)
[Sizin rızıklanmanız ve zafer kazanmanız zayıflarınız sebebiyledir. Siz, içinizdeki o zayıf mazlumların hürmetine nusrete, zafere ve rızka mazhar olursunuz.]”

Senin beğenmediğin o boynu bükükler, gözü yaşlılar, düşman itiverse üfleyiverse düşecek olanlar; onlar da lazım. Onun orda bulunması duası hürmetine, belki Allah o zaferi verecek. Burada da sizin paranız lazım.

Hoşuma gitti, Allah razı olsun; talebe kardeşim getirmiş bir şey vermiş. Alışsın! Kendisinin on lirası varken bir lirasını çıkartıp vermeyi öğrenmeyen insan milyonlara gark olduğu zaman da veremez! Çocuğunuza para verin; sağa sola vermeye, israf etmeden hayra vermeye alıştıırın. Gözü yaşlı öteki kardeşi de sevindirmeye alıştıırın: “Hadi ona da şeker al, ona da ver...” demeye alıştıırın, cömertliği de öğretin.

Cömertliği bilmiyor. Bu paralar mirasçılarına kalacak; biraz hayır yap da âhirette sana gelsin.

³ Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.290, no:1624; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.162, no:2227; Neseî, *Sünen*, c.X, s.262, no:3128; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.198, no:21779; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.157, no:2641; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.345, no:6181; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.117, no:4139; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.179, no:6048; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.I, s.119, no:181; RE. 8/8

Hayır yaparsan âhirette senin yanına gelecek, bırakırsan mirasçılara kalacak! Mirasçılara da kalsın ama sen hayrını hasenatını yap, gözünü aç!

“—Ben vasiyet edeceğim, ben öldükten sonra yapınlar etsinler...”

Geçmiş ola! Tam ölüm yatağına yatmış,

“—Filanca yerdeki tarlam falancanın olsun, filanca bağım şunun olsun...”

Zaten onun! Sen “Onun değil.” de bakalım ne olacak? Hiçbir şey değişmez!

“—Efendim ben mirasçılarımıdan rica ediyorum; hiç miras almasınlar, hepsini hayra sarf edeceğim.”

Dediğini yaptıramazsın! Öbür tarafın yapmamaya da hakkı var. Öyle bunu tamamını vasiyet etmeye, berikinin tam salahiyeti yok, işte bu iş böyle! Hayır yaparsan; gözün görürken, elin tutarken, aklın sıhhatle çalışırken düşünme taşına yap. Evladına da hayrını yap; ona da ev alıver, bakıver, hediye ver, şöyle yap. Kendi ahiretine de hazırla!

Şöyle bir camin olsa; aradan beş asır geçmiş, İskender Paşa’ya hep dua ediyoruz. Ben o edebi Mehmed Zahid Kotku Hocam’dan öğrendim: Ankara’ya gelirdi, Medine’ye giderdi; dua ederken, “Yâ Rabbi, İskender Paşa’nın ruhuna da...” diye dua ederdi. Eder çünkü bu camide imamlık yapıyor, İskender Paşa’yı Medine’de bile unutmazdı. Biz de Ankara’dan İskender Paşa’ya dua ederiz, nerede olsak ederiz, Hocamız’dan o edebi gördük.

Ne mutlu o İskender Paşa'ya! Kim bilir nasıl adamdı? Allah rüyamızda bir gösterse! İkinci Bayezid buradan giderken İstanbul'u ona emanet edermiş. Mübarek bir insan ki bu dualar kendisine geliyor. Böyle bir şey istemez misin?

Öleceksin, arkandan hayırlar sevaplar böyle gelip duracak. Biraz çalış, gayret et...

Allah hayırlarınızı çok yapmayı nasib etsin, gönül zenginliği versin...

“—Hocam, sen benim sıcak paracıklarımı tatlı dilinle cüzdanımdan aldirtacaksın.”

c.Cömertlik Edenin Malı Çoğalır

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁴

مَا مِنْ يَوْمٍ يُصَبِّحُ الْعِبَادُ فِيهِ، إِلَّا مَلَكَانِ يَنْزِلَانِ،
فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا: اللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلْفًا! وَيَقُولُ

الْآخَرُ: اللَّهُمَّ أَعْطِ مُمْسِكًا تَلَفًا

(خ.م. عن أبي هريرة)

ME. 1079 (*Mâ min yevmin yusbihu'l-ibâdü fîhi, illâ melekâni yenzilân*) “Allah’ın vazifelendirdiği iki melek vardır, insanların geçirdiği her sabah inerler. (*Feyekülü ehadühümâ*) Birisi der ki:

⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.270, no:1351; Müslim, *Sahîh*, c.V, s.182, no:1678; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.375, no:9178; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.423, no:10827; Nesei, *Sünenü'l-Kübra*, c.V, s.375, no:9278; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.374, no:16121; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIX, s.308, no:20829.

(*Allàhümme a'ti münfikan halefâ.*) ‘Yâ Rabbi infak edene sen halefini ver, parasının yerine yenisi gelsin. Cömertlik yapana verdiğiinden fazlasını ihsan eyle, daha çoğalsın malı...’

(*Ve yekülü'l-âhar*) Diğeri de: (*A'llàhümme a'ti mümsiken telefâ.*) ‘Yâ Rabbi, tutup vermeyenin, cimrilik yapanın malını da telef eyle! Cimrilik yaptı malım azalmasın diye ama, sen onu azalt!’ diye dua eder.” Tabii, Allah da öyle yapar.

Bundanseneler önce oluyor: Bir hacı kardeşimizin Küçücük bir dükkânı var. Dükkânına gitmişler, demişler ki:

“—Fukara talebeler okusun diye hayır topluyoruz.”

“—Siz piyasayı dolaşın da bana sonra gelin.” demiş.

Sonra gitmişler. Piyasadan 500 lira veren olmuş, 1000 lira veren olmuş, herkes birazcık bir şeyler veriyor. Bunu da az bir şey verecek diye tahmin etmişler. Çünkü koca koca mağazalara girmişler, oralardan az az para alınca, bu zatın yanına gelince, “Acaba ne verecek?..” filan derken çıkartmış, 50 bin lira para vermiş! Şaşırılmışlar. Hem de;

“—Alın şu parayı, inşaallah önümüzdeki sene daha çokvereceğim.” demiş.

Önündeki senenin de niyetini şimdiden gönlüne koyuyor. Ne güzel, ölürse vermiş gibi Allah ecir yazar. Çünkü ameller niyetlere göre, niyet etti.

Anlatan hacı kardeşim, —adını, adresini verebilirim, ötekisini de biliyorum:

“—Bir dahaki sene gittik, 200 bin lira para verdi.” diyor. 50 bin lira, çok vermiş, o adam parasız kalmaz mıydı?

Kalmamış da Allah bir dahaki sene iki yüz bin lira verecek duruma getirmiş. Ondan sonraki sene veyahut aradan belki bir-iki sene geçmiştir; bana bu hadiseyi anlattıkları sene 20 milyon lira bir yere vermişti, 2 milyon lira bir yere vermişti.

Hadîs-i şerîf doğru muymuş, değil miymiş?

Doğruymuş. İnfak edene Allah halef veriyormuş. O, gözle görülmez ama ibretle bakarsan, ibret gözüyle görünür. İnkâr gözüyle görünmez, ibret gözüyle, gönül gözüyle görünür. O zaman anlarsın.

d. Allah’a ve Rasûlüne Tereddütsüz İman

Bu hadîs-i şerîf Abdullah ibn-i Ömer RA’dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁵

مَنْ عَلِمَ أَنَّ اللَّهَ رَبُّهُ، وَأَنِّي نَبِيُّهُ، مُوقِنًا مِّنْ قَلْبِهِ،
حَرَّمَ اللَّهُ لَحْمَهُ عَلَى النَّارِ

(البزار، ك. وعبد الغفار الفارسی فی أمالیہ عن ابن عمر؛ كز. خز. طب. حل. خط. عن عمران بن حصین)

⁵ Taberânî, *Mucemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.124, no:253; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.164, no:25; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI; s.307, no:6103; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.182; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.27, no:3555; İmran ibn-i Husayn RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.80, no:323; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.71, no:22973.

RE. 431/4 (*Men alime enne'llàhe rabbühû, ve ennî nebiyyühû, mûkînen min kalbihî, harrame'llâhu lahmehû ale'n-nâr.*)

(*Men alime enne'llàhe rabbühû*) “Her kim ki Allah’ın onun Rabbi olduğunu bilirse, (*ve ennî nebiyyühû*) benim de –Hz. Muhammed SAS– onun peygamberi olduğumu bilirse...”

Nasıl bilirse? (*Mûkînen min kalbihî*) “Kalbinde tereddütsüz bir iman ile inanç ile bilirse...”

Şek yok! Peygamber Efendimiz hakkında şöyle düşünenler böyle düşünenler var ya; şair demişler, çok zeki adamdı diyorlar. Güya methediyor ama küfre düşüyor. “Çok zeki adamdı da ondan böyle...”

Hayır, ne zekâdan, ne şairlikten, ne şundan ne bundan; Allah’ın hak peygamberiydi!

Allah’ın rab olduğunu bilmek.

Rab ne demek? *Rab*; ribâ kelimesi ile aynı kökten, geliştiren, büyüten, çoğaltan demek.

Biz ne idik? Hiç! Sen ne idin, ben ne idim?

Hiç, küçücük bir zerre! AllahAllah, sübhàna’llah; Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi bebek haline getirdi. Anamıza babamıza şefkat, merhamet verdi, onlara bizi büyüttü.

Biz o zaman bir şey yapabilir miydik?

Ne gıdamızı temin edebilirdik, ne hayatımızı sürdürebilirdik.

Bıraksalardı biz ölürdük. Allah onlara baktırttı, beslettirdi; ana sütüyle, baba malıyla beslettirdi. Büyüdük, sonra güçlü kuvvetli

olduk. Şimdi mün'îm-i hakikîyi inkâr edersek yakışır mı?

Beni bu hale getiren, besleyen, büyüten, bana akıl, fikir veren, güç, kuvvet veren, iman, İslâm veren, bana bu haysiyeti, şerefi veren Rabbim Allah! Hz. Muhammed onun hak elçisi, onun peygamberi. Allah onu peygamber olarak gönderdi. Zekâsı ayrı; zeki, zekilerin zekisi. Ahlâkı ayrı güzel, ahlâklı bir insan!

Kendiliğinden iş yapmış değil, Allah'ın elçisi vahiy getirdi. Allah'ın emrini, vahyini bize tebliğ etti. Bu zekâ meselesi değil! Allah'ın buyruğunu bize getirdi. Hiç tereddütsüz olarak bunu biliyor musun?

Biliyorsan; (*Harrame'llàhu lahmehû ale'n-nâr*)
“Böyle bilen kimsenin etini Allah cehenneme haram kılar.”

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi bu imandan ayırmasın... Bunu muhafaza etmek nasib etsin... Son nefeste iman-ı kâmil ile, mü'min-i kâmil olarak göçmeyi nasib etsin...

İş sonunda belli olacak. Şu anda camideyiz, şu anda inanıyoruz ama bir dalgalı ummandayız! Dışarı çıkarsın bir gazeteye bakarsın, bir inançsız insanla konuşursun, yanlış bir söz duyarsın, edepsizlik yaparsın, bir hataya düşersin, aklın çelinir, şeytana, nefse uyarsın; bunun ne olacağı belli olmaz!

“—Hocam, o zaman ne yapacağız?”

Allah'a yalvaracağız, kâinatın sahibine iltica edeceğiz:

“—Yâ Rabbi beni bir an bile benim nefsimi bırakma... Yâ Rabbi beni bana bırakma!.. Beni imandan ayırma. Bu iman ile mü'min olarak dünyaya getirdin, mü'min olarak yaşatıyorsun, mü'min olarak sana varayım, varalım yâ Rabbi...”

Yâ İlâhi, saklağıl îmânımız;

Verelim iman ile tâ cânımız.

e. Mescidde Hayır Öğrenmek ve Öğretmek

Bu hadîs-i şerîf Ebû Ümâme el-Bâhilî Hazretleri'nden rivayet edilmiş. Müjdeli bir hadîs-i şerîf. Bazı hadîs-i şerîfler var; insanın tüyleri diken diken oluyor, sırtını ter basıyor, insan korkuyor. Âhiretin azabı da var, ikâbı da var, tehlikeleri de var ama bunlar müjdeli...

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁶

مَنْ غَدَا إِلَى الْمَسْجِدِ، لَا يُرِيدُ إِلَّا أَنْ يَتَعَلَّمَ خَيْرًا
أَوْ يُعَلِّمَهُ، كَانَ لَهُ أَجْرٌ مُعْتَمِرٍ تَامٍ الْعُمْرَةَ وَ
مَنْ رَاحَ إِلَى الْمَسْجِدِ لَا يُرِيدُ إِلَّا أَنْ يَتَعَلَّمَ خَيْرًا
أَوْ يُعَلِّمَهُ فَ لَهُ أَجْرٌ حَاجٍ تَامٍ الْحَجَّةِ

(طب. ك. حل. كر. ض. عن أبي أمامة)

⁶ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.94, no:7473; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.168, no:311; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.329, no:499; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.I, s.238, no:423; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.97; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.166, no:28859; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.78, no:22998.

RE. 431/5 (*Men gadâ ile'l-mescidi, lâ yurîdu illâ en yetealleme hayran ev yuallimehû, kâne lehû keecri mu'temirin tâmmi'l-umreti; ve men râha ilâ'l-mescidi lâ yurîdu illâ en yetealleme hayran ev yuallimehû, felehû ecru hâccin tâmmi'l-hâcceh.*)

(*Men gadâ ile'l-mescidi*) “Her kim mescide varırsa...”

Ama Araplar'da varma vakitlerine göre fiiller deęişik.

Gadâ, gudüvven; Araplar zevalden önce, öğleden önce gitmeye *gadâ* derler.

(*Men gadâ ile'l-mescidi*) “Kim öğleden evvel, sabahleyin, gündüzleyin mescide varırsa, (*lâ yurîdu illâ en yetealleme hayran*) ancak bir hayır öğrenmek istiyor, başka bir şey istemiyor.”

“—Gideyim de oradan arkadaşımı göreyim de işimi yapayım. Hoca da vaaz da benim umurumda değil, ama o arkadaşşı bulacağım, anahtar alacağım, şöyle yapacağım...”

Olmadı, ilim öğrenmek için olacak!

Veyahut kötü bir maksatla gelir:

“—Bir güzel pabuç bulayım; yeni yapılmış kösele, onu çalayım gideyim, satarım; bu akşam içki parası olur...”

Bu adama da bu ecir olacak mı? Olmaz! Ancak hayır öğrenmek maksadıyla mescide gelmişse!

(*Ev yuallimehû*) “Veyahut da öğretmek için gelmişse!”

Min gayri haddin, ben de başka bir kötü maksatla değil de sadece öğretmek maksadıyla gelmişsem; çünkü öğrenmenin de öğretmenin de afetleri, tehlikeleri var. Niyet bozuk oldu mu işin kıymeti kalmıyor. İnsan şöhret için öğretmeye kalksa, eciri gitti; riya için öğretmeye kalksa, dünya menfaati için öğretmeye kalksa eciri gitti; Allah rızası için olacak!

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي!

(*İlâhî ente maksûdî ve ridâke matlûbî.*) diyoruz.

“Yâ Rabbi, maksûdum sensin, hedefim sensin, ben senin rızanı istiyorum.”

İsterse dövsünler sövsünler, yaksınlar, isterse külümü havaya savursunlar. Yunus ne diyor?

Eğer beni öldürseler

Külüm göğe savursalar

Toprağım anda çağıra

Bana seni gerek seni.

O küllerim, toprağım bile çağırır seslenir ki:

“—Yâ Rabbi, bana sen lazımsın, sen lazımsın, ben senin rızanı istiyorum.” diyor.

Çoşkun insan, âşık-ı sâdık olduğu için öyle diyor.

“Eğer beni yaksalar, külümü havada savursalar yine o küllerimin zerreleri yâ Rabbi ben seni isterim, seni isterim!” der, diyor.

Müslümanlar böyle olacak. Böyle olduğu zaman imparatorluklar oldu.

Osmanlı İmparatorluğu’nu kim kurdu?

“—Hocam tarihte herkes biliyor: Osman Gazi!”

Hayır. Osmanlı İmparatorluğu'nu Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî, Yunus Emre ve emsali kurdular.

“—Canım onlar Osmanlılar'dan önce yaşamış...”

Yaşamış ama temeli onlar atmış ya, ruhu onlar vermiş ya, İslâm'ı onlar öğretmiş ya, o askerlere o şevki onlar vermiş ya! Şimdi kimse kimseye beş kuruş para vermiyor, canını verir mi? Onlar niye can vermişler?

Birinci Murad Kosova'da meydanda elini açmış, demiş ki;

“—Yâ Rabbi! Karşıma düşman kaç misli fazla geldi, bizim bu askerlerimiz burada az; bir yabancı diyardayız. Eğer bizim askerimiz yenilirse, bir daha bu diyarlarda senin adın anılmaz. Senin yâdın buralardan silinir. Yâ Rabbi, benim ordum muzaffer olsun da tek benim canım feda olsun!”

Padişah ama gözünde yaşamak filan yok. “Benim canım feda olsun ama ordum muzaffer olsun yâ Rabbi. Yâ Rabbi! Ümmet-i Muhammed'i mahzun etme!..” diyor.

Müslümanlar Kosova'da bir zafer kazanıyor. Ondan sonra da nasib olmuş Murad-ı Hüdavendigâr orada şehid ediliyor, şehid oluyor.

Muharebe bittikten sonra savaş alanını gezerken, görüşmek isteyen Milos Obilic isimli Sırp esir tarafından hançerlenerek şehid edildi. O hançerleyen cehenneme bu cennete...

Neden? İmandan... İkisi de ölüyor. Ölüm tek hadise değil, ikisi de ölüyor; o hançerlediği için hemen orada parçalandı öldü, o cehenneme. Bu da hançerlendi, bu cennete...

Neden? Hak yolda, Allah yolunda şehid oldu. İki akıbet, ikisi de ölüm ama dünya kadar fark var. Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi yolunda can verenlerden eylesin...

Ancak ilim öğrenmek veyahut öğretmek maksadıyla bir insan sabahleyin mescide giderse ne olur?

(Kâne lehû keecri mu'temirin tâmmi'l-umreti)
“Ona tam, eksiksiz, makbul bir umre yapmış insanın ecir kadar ecir verilir.”

Umre: Mekke-i Mükerreme'yi ziyaretir.

Hani duymuşsunuzdur: Otobüslerle, uçaklarla gittiler bir ay filan gezdiler geldiler, dualar ettiler; çok para gitti, yorgunluklar oldu filan... Bayağı masraflı bir iş ama mescide gelince eksiksiz tam bir umre sevabı kazanılıyor.

Râha, öğleden sonra gitmek demek. Allah bizi mahrum etmesin...

(Ve men râha ile'l-mescidi, yürîdü illâ en yetealleme hayran ev yuallimehû) “Kim akşamleyin mescide giderse ancak hayırlı birşeyler öğrenmek veyahut öğretmek için gitmiş, başka bir maksatla değil, iyi bir niyetle gitmişse; *(felehû ecru hâccin tâmmi'l-hâcch)* tam, eksiksiz bir hac yapmış gibi sevap kazanır, öyle gelir.”

Haydi bakalım bir dahaki hafta da pikniğe gidin, göreyim sizi. Deniz kenarına gidin bakalım, plaja gidin bakalım! Yazın sıcak havalarda göreyim sizi, bakalım nereye gideceksiniz. İşte buradaki fayda, işte oradaki zarar!

e. Sabah Akşam Mescide Gitmenin Mükâfatı

Râvisi başka, Ebû Hüreyre RA'dan.

Peş peşe gelmesi neden? Başlangıç kelimeleri aynı, alfabetik dizildiği için öyle geliyor. Burada başka râvi de Peygamber Efendimiz'den buna benzer bir söz duymuş, onu naklediyor.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:⁷

مَنْ غَدَا إِلَى الْمَسْجِدِ أَوْ رَاحَ، أَعَدَّ اللَّهُ لَهُ نُزُلًا
مِنَ الْجَنَّةِ، كُلَّمَا غَدَا أَوْ رَاحَ

(حم.خ.م.حب. عن أبي هريرة)

RE. 431/6 (*Men gadâ ile'l-mescidi ev râha, eadda'llâhu lehû nüzülen mine'l-cenneti, küllemâ gadâ ev râha*)

“Her kim sabahleyin yahut akşamleyin mescide varırsa, Allah- u Teâlâ Hazretleri ona cennette bir konak yeri hazırlar. Her gidişinde, sabah ve akşam gidişinde hazırlar.”

Nüzul, yolcunun konaklayacağı yer demek, cennette bir konak mahalli.

⁷ Buhârî, *Sahîh*, c.III, s.54, no:622; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.421, no:1073; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.508, no:10616; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.317, no:35754; Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühd*, c.I, s.3; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.385, no:2037; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.62, no:4750; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.354; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.316, no:1121; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.376, no:1496; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.229; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.557, no:20238; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.76, no:22999.

Konak yeri dediğimiz, konak arsası demek değil; köşkleri var merak etme, her şeyleri var. Her türlü konforu tamam. Arsa mânasına değil; konaklayacak, rahat edecek yer, demek.

Her gidişinde, dediğine göre demek ki her mescide geliştire oluyor. Demek ki mescidi itiyat haline getireceğiz. Zaten şerhte de Gümüşhaneli Hocamız öyle demiş, bu hadîs-i şerîften, emsalinden anlaşıldığına göre itiyat haline getireceğiz.

“—Dur, hac sevabı varmış, bir gideyim ondan sonra bir daha gitmeyeyim...”

Olmaz. İtiyat haline getireceğiz. Bu sevaplar, mükâfatlar; Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin bize kullar iyi şeylere alışsın diye verdiği mükâfatlardır.

“—Lâyık görürse zaten müstehakındır, ne yaparsan yap...”

Kimisi, “Ben kul olarak, sana güzel kulluk yapmakla vazifeliyim...” der. Terk-i dünya, terk-i ukbâ eyler, sırf rızâ-i Bârî için yapar. Ama biz çocuk gibiyiz. Çocuğa; “Oğlum haydi şunu yap, sana elma şekeri vereceğim!” diyoruz, elma şekerinin hatırına onu öyle yapıyor. “Haydi bakalım şunu şöyle yaparsan, akşama şu var.” diyoruz, öyle yapıyor. Bu mükâfatlar güzel. Allah-u Teâlâ Hazretleri hepsini verecek. O mükâfatı umarak yapanlara verecek! *Hasbeten lillâh*, sırf rızâ-i Bârî için; ne dilerse o kendisi bilir ben orasına karışmam, deyip de Allah sevgisinden, saygısından dolayı yapana çok çok verecek.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi mescidlerine müdavimlerden eylesin... Mescidin maddî mânevî imar edicilerinden eylesin...

f. Mescidin Ziyaretçileri

Mescidlerin imarı konusunda hadis-i şerifte buyrulmuş ki:⁸

قَالَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ: إِنَّ بُيُوتِي فِي أَرْضِي الْمَسَاجِدُ،
وَإِنَّ زُؤَارِي فِيهَا عَمَّارُهَا؛ فَطُوبَى لِعَبْدٍ تَطَّهَّرَ
فِي بَيْتِهِ، ثُمَّ زَارَنِي فِي بَيْتِي، فَحَقَّ عَلَى الْمَزُورِ
أَنْ يُكْرِمَ زَائِرَهُ

(أبو نعيم عن أبي سعيد)

(Kàle'llàhu azze ve celle) Azîz ve Celîl olan Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurdu ki: (*Inne buyûtî fî ardî el-mesâcîd*) “Benim yeryüzündeki evlerim mescidlerdir!”

Burası kimin evi? Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin evi!

(*Ve inne züvvâri fîhâ ammâruhâ*) “Benim bu evlerimde beni ziyaret edenler, o mescidleri ibadetle ihya eden kimselerdir.”

Mescide gelip namaz kılanlar, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin ziyaretçileridir. Biz Allah'ın ziyaretçisiyiz, konuyoruz, misafiriyiz. Allah-u Teâlâ Hazretleri evinde bizi konuk şerefine erdirmiş.

⁸ Irâkî, *Tahrîcü Ehâdîsü'l-lhyâ*, c.I, s.408, no:408.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.216, no:6654; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.318, no:35758; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.500, no:20347; RE.122/6, 234/7.

(*Fetübâ li-abdin tetahhare fî beytihi*) “Ne mutlu o kula ki evinde temizlendi; abdestini aldı yüzünü, ayaklarını yıkadı, tozunu pasını giderdi, maddî mânevî temizlendi. (*Sümme zârenî fî beytî*) Sonra geldi, evimde beni ziyaret etti. Ne mutlu evinde temizlenip, abdest alıp, sonra gelip beni evimde ziyaret eden kula! (*Fehakkun ale'l-mezûri en yukrime zâirehû*) Kendisini ziyaret edene ikramda bulunmak, kendisine ziyaret yapılan kimsenin boynuna haktır.” buyurur.

Biz kimin ziyaretçisiymişiz?

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin! Biz ziyaretçiyiz, misafiriz; o ev sahibi. Ev onun, mülk onun! Ama bu ev onun hususî evi. Burada misafire ikram olacak, o ikram da bize gelecek. Misafire ikram var, o ikram da gelecek!

Peygamber Efendimiz ne güzel anlatmış; hiç okumamış, çeşit çeşit seviyedeki insanlara İslâm'ın güzellikleri başka türlü nasıl anlatılırdı? Ne güzel anlatmış, ne güzel yerleştirmiş. Onun için dağdaki çoban bile ne kadar çabuk, süratle İslâm'da ârif insan olmuş. İsterse tahsili olmasın! Onlar; Peygamber Efendimiz'in medresesinden, üniversitesinden yetişmiş, en yüksek diplomayı almış.

g. İlim Öğrenmenin Fazîleti

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

⁹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.66, no:7388; Safvân ibn-i Assâl RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.162, no:28840; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.81, no:23004.

مَنْ غَدَا يَطْلُبُ عِلْمًا، كَانَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى
يَرْجِعَ؛ وَالْمَلَائِكَةُ لَتَضَعُ أَجْنِحَتَهَا لِطَالِبِ عِلْمٍ

(طب. عن صفوان بن عسال)

RE. 431/7 (*Men gadâ yatlübu ilmen, kâne fî sebîli'llâh, hattâ yercia; ve inne'l-melâikete letedau ecnihatehâ li-tâlibi ilmin*)

(*Men gadâ yatlübu ilmen*) “Her kim ilim öğrenmek maksadıyla sabahleyin yola koyulursa, yola çıkarsa; (*kâne fî sebîli'llâh, hattâ yercia*) dönünceye kadar Allah yolunda yürümüş, cihadda olmuş gibi olur.”

(*Ve inne'l-melâikete letedau ecnihatehâ li-tâlibi ilmin*) “Hiç şüphe yok ki melekler ilim tâlibinin üstüne kanatlarını gererler.”

Hani kurk olan tavuk, nasıl civcivlerine kanatlarını geriyor, koruyor. Haydi civcivi al bakalım; alamazsın, anası tepene çıkar, gagalar, koruyacak. Melekler ilim öğrenen, ilim yoluna gidenlerin üstlerine mânevî kanatlarını gererler, himayelerine alırlar, dua ederler.

Onun için, her müslümanın en büyük faaliyeti ilim öğrenmek, ilme koşmaktır, ilim meclislerine gidip gelmektir.

h. İlim Öğrenenin Rızıkında Bereket Olur

Ebû Saîd el-Hudrî RA Hazretlerinden. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰

¹⁰ Ukaylî, *Duafâ*, c.I, s.77, no:81; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.162, no:28841; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.80, no:23003.

مَنْ غَدَا يَطْلُبُ الْعِلْمَ، صَلَّى عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ،
وَبُورِكَ لَهُ فِي مَعِيشَتِهِ، وَلَمْ يَنْتَقِصْ مِنْ رِزْقِهِ،
وَكَانَ مُبَارَكًا عَلَيْهِ

(العقيلي عن أبي سعيد)

RE. 431/8 (*Men gadâ yatlübu'l-ilme, sallet aleyhi'l-melâ'iketü ve bûrike fî ma'îşetihî, ve lem yentakıs min rizkîhî, ve kâne mubâreken aleyhi.*)

(*Men gadâ yatlübu'l-ilme*) “Her kim sabahleyin ilim öğrenmeye yola koyulursa...”

Şimdi sabahleyin yola koyulanlar var, kimisi Bandırma'dan, kimisi Bursa'dan kimisi başka yerlerden geldi, onlara da müjde! Ecriniz nedir bilin, diye Allah-u Teâlâ bu hadisleri size nasib etti.

(*Sallet aleyhi'l-melâ'ikeh*) “Onlara melekler dua eder, (*ve bûrike fî ma'îşetihî*) rızkında, maişetinde de onlara bir mübareklik verilir.” Öteki işe gitti, bu ilim öğrenmeye gitti. O satış yapacak, alışveriş yapacak, kazanacak, Allah da buna bereket verir. Allah bunun yaşayışına bereket verecek.

Nereden geldiği belli olmaz. Allah bunu da öyle telafi ediyor:

“—Sen ilim öğrenmeye gittin, paran biraz az ama ben seni buradan telafi edeceğim!”

(*Ve lem yentakîs min rizkîhî*) “İlme gitti diye rızkından bir şey eksilmez. (*Ve kâne mübâreken aleyhi*) Ve o kendisine bereket ihsan edilen kimselerden, berekete mazhar kimselerden olur.”

Bereket nedir? Bir misalle anlatayım:

Bazen Peygamber Efendimiz’in evine misafir gelirdi, 80-90-100 kişi. Ev, mescid kalabalık! Bir tas süt çıkartırdı; kendisi biraz içerdi, sağındakine verirdi o içerdi, o içerdi, o içerdi...

Bir tas, ne olacak? Herkes içerdi ama tükenmezdi. Veyahut bir kese hurma; hepsine verirdi, içinde gene kalırdı.

Bereket, mânevî ve maddî bir artış demek; eksilmiyor ziyadeleşiyor. Peygamber Efendimiz’den hurma filan alıp da hurma torbasına, azık torbasına atanlar var, ömrünün sonuna kadar o torba eksik kalmamış. Bereket denilen şey böyle esrarengiz bir şeydir!

Rahmetli anam anlatırdı:

Muhabbetli, birbirine muhabbet eden iki kardeş varmış. Buğday ekmişler, harman etmişler. Birisi evliymiş birisi bekârmış. Harmanı ekmişler; samanı bir tarafa, daneyi bir tarafa ayırmışlar. Bir arabaları var; bir araba ona götürüyor geliyor, bir araba ötekisine gidiyor. Evli olan gitti, buğdayı doldurdu, ambara boşaltmaya gitti. Bekâr olan dermiş ki;

“—Evet bunu ortaklaşa ettik ama bu kardeşim evli, çoluk çocuğu var, buna biraz daha fazla vereyim.”

Kendisine ayrılan yığından diğer tarafa götürürmüş. O görmüyor ya, görmeden onun yığına aktarırmış, aktarırmış, aktarırmış... Ondan sonra o geldi, bu sefer kendi yanından arabaya doldurmuş. Bu gidince de evli kardeş dermiş ki;

“—Allah herkese rızkını veriyor. Ben evliyim, bu kardeşim evlenecek, yuva kuracak, iş tutacak...”

Bu sefer o, buğdayından diğer tarafa verirmiş, verirmiş, verirmiş... Günlerce, akşamlara sabahlara kadar buğdayı taşıya taşıya bitirememişler.

Neden? Bereket geldi, buğdaya bereket geldi.

Adam maaş alıyor, sayamazsın; yüz binlerce lira para!.. Ay sonunda benden borç alıyor!

Neden? Bereketi yok. Kadın çalışıyor, şu kadar maaş alıyor; adam çalışıyor, bu kadar maaş alıyor; çocuk çalışıyor, bu kadar maaş alıyor; maaşlar ev hazinesine, havuzuna güldür güldür akıyor; gene evde bet bereket yok, bir hayır yok. İşte bereket böyle bir şey!

Peygamber Efendimiz; “İlim yoluna giden kimsenin rızkından bir şey eksilmez, o kendisi berekete mazhar insan olur. Melekler ona dua eder, kanatlarını gerer.” buyuruyor.

İlme çalışın, her şey ilimle oluyor. Harpte bile galebe çalmak ilimle oluyor. Adamlar füzeler yaptılar, uzaktan bombalıyorlar... Etrafımız bir sürü düşman dolu. Biz alim olsak, biz daha güzel şeyler yapsak koruyabileceğiz; cahil kalırsak ezileceğiz.

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ

(الأنفال: ٦٠)

(Ve eiddû lehüm mesteta'tüm min kuvveh)
“Gücünüz yettiğince onları, sizin ve Allah'ın düşmanı olan o zalimleri, kâfirleri korkutacak güç kuvvet hazırlayın!” (Enfal, 8/60)

Dinimizi korumak da gene öyle oluyor.

i. Cumanın Âdâbı ve Mükâfâtı

Çok hadîs-i şerîf kaynaklarında mevcut bir hadîs-i şerîf ki Ahmed ibn-i Hanbel'de, Tahavî'de, Ebû Dâvud'ta, Neseî'de, İbn-i Mâce'de, İbn-i Hibban'da, Taberânî'de, Müstedrek'te, Tirmizî'de olan bir sağlam bir hadis-i şerîf. Ebû Bekir RA'dan ve Şeddâd b. Evs hazretlerinden rivayet edilmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:¹¹

مَنْ غَسَّ لَ يَوْمِ الْجُمُعَةِ، وَاغْتَسَلَ، ثُمَّ بَكَرَ وَابْتَكَرَ،
وَمَشَى، وَلَمْ يَرْكَبْ، وَدَنَا مِنَ الْإِمَامِ، فَاسْتَمَعَ
وَأَنْصَتَ، وَلَمْ يَلْغُ، كَانَ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ يَخْطُوهَا مِنْ
بَيْتِهِ إِلَى الْمَسْجِدِ عَمَلٌ سَنَةٌ، أَجْرُ صِيَامِهَا وَقِيَامِهَا

(ط. حم. ش. د. ت. ن. ه. ع. حب. طب. ك. ض. عن أوس بن أوس الثقفي؛ ط. عن شداد بن أوس)

¹¹ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.421, no:292; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.III, s.389, no:1077; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.20, no:2781; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.III, s.83, no:1573; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.229, no:5670; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.152, no:1114; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.93, no:5023; Evs ibn- i Evs es-Sakafî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.752, no:21238; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.88, no:23026.

RE. 431/9 (*Men gassele yevme'l-cumuati, va'ğteseale, sümme bekkere ve'btekere, ve meşâ ve lem yerkeb, ve denâ mine'l-imâmi, ve'stemea ve ensata, ve lem yelğû; kâne lehû bi-kulli hatvetin yahtûhâ min beytihî ile'l-mescidi, amelü senetin ecri sıyâmihâ ve kıyâmihâ.*)

(*Men gasele yevme'l-cumuati*) “Kim cuma günü üstünü başını temizlerse.” *Gasele*; gassele diye de geçer, bazen de şeddesiz olarak okunur.

“Cuma gününde kim elbisesini temizlerse...” Kirlî paslı, yağlı, kokulu etrafı rahatsız edecek durumda olan elbisesini kim yıkarsa...

Malûm o zaman herkesin bir elbisesi vardı. Adam elbisesini evde yıkayacak da temiz, pak; öyle gelecek. Bizim şimdi gardıroplarımız kıyafetlerimizi almıyor.

“Cuma günü elbisesini kim yıkarsa, (*va'ğteseale*) sonra da gusûl abdesti alırsa...”

Allah'a inanarak, sevabını Allah'tan bekleyerek cuma günü tepeden tırnağa yıkanacağız, gusûl abdesti alıvereceğiz. Alimlerimiz; “Bir altına bile olsa abdest alacak kadar bir maşrapa su alır, guslederim.” demiş, çünkü çok sevabı var. Geçmiş haftanın günahları affoluyor, bir haftalık günahı üç gün ziyadesiyle siliniyor.

“Cuma gününde kim elbisesini temizlerse ve yıkanır; (*sümme bekkere ve'btekere*) evvel vaktinde camiye gelirse ve hutbenin evveline yetişirse...”

Ezan okunmuş, en arkadan gelmiş, herkesin omuzuna basarak öne geçmiş; öyle şey yok!

“Evvvelce gelmiş oturmuş, camide erkenden yerini almışsa, hutbenin başına yetişirse...”

Çünkü ezan okundu biraz daha cumanın farzına yetişiyor ama hutbeyi dinleyemiyor, uzakta kalıyor, öyle değil! Maksat cumanın hutbesini dinleyecek de duyduğu ilimden istifade edecek.

“Kim erkenden camiye gelirse ve hutbeye de evvelinden yetişirse; (*ve meşâ ve lem yerkeb*) yürürse, bineğe binmeden gelirse...”

Yürümekte kâr var, onun için bineğe binmeyecek.

Biz Ankara’da cuma günü bir arkadaşın dükkânına gittik.

Kapattı; “Haydi, camiye gidelim.” dedi. Bir müşteri geldi:

“—Aman, ne olur...”

“—Yok, kapatıyoruz!”

Daha namaza yarım saat var, kapattı. Dedim ki:

“—Onun işini görüversen...”

“—Yoo hocam!” dedi. “Ben onun işini görüvermek için içeri girsem, müşteri akın eder. Bu, şeytanın işi; müşteri akın eder, beni cumadan alıkoyar. Onu ben yapmam!” dedi, kapattı.

“—Haydi benim arabam var, binelim...” dedim.

“—Yok hocam; binmeyelim, yürüyelim...” dedi. Açıkgöz, çok açıkgöz... Yürümenin sevabı var.

Bak burada Peygamber Efendimiz ne diyor erken gelmek vs. arkasından:

“—Yaya yürürse, bir bineğe binmezse...” Çünkü adımların sevabı var.

(*Ve denâ mine'l-imâmi*) “İmama yakın gelirse...” Ta arkalarda yer bulmuş, ne imamı duydu ne bir şey, *Allâhu ekber* dedi, namazı kıldı gitti. Cumayı kıldım sayıyor. Sayılıyor ama Peygamber Efendimiz böyle tarif ediyor. Duymak esas olduğu için imama yakın gelecek, yetişecek.

“Kulak verip can kulağıyla dinlerse...” Benim bildiğim bir şey var: İmam hutbeye çıktı mı şeytan cemaatin üstüne çöker, uyurlar. Hatta horlarlar, yanındakiler “Ne yapıyorsun?” filan diye dürtükler. Uyur. Şeytan yapıyor. Hatibi dinleyecek.

(*Ve'stemea ve ensata*) “Dinlerse ve susarsa...” Konuşmayacak, çıt çıkartmayacak. Konuşan var, dinleyecek. Konuşan dinikonuşma yapıyor, âyetli, hadisli konuşma; ses çıkartmayacak. Çıt çıkartmadan dinlerse...

(*Ve lem yelğû*) “Sonra, boş gevezelik etmezse, lağv etmezse...” Demişler ki: Yanındaki bir adam konuşsa da, ona “Sus konuşma! Cumada konuşmak doğru değildir.” dese, o bile lağvdır, o bile doğru değildir. Giden şahıs o kadar sessiz duracak, cumanın hutbesine itibar edecek.

(*Kâne lehû bi-kulli hatvetin yahtûhâ min beytihâ ile'l-mescidi, amele senetin*) “Ona evinden mescide kadar yürürken attığı her adım için bir senelik sevap verilir.”

Her adım için bir senelik sevap! Buyur şimdi vasıtaya bin de öyle git cumaya! (*Amelü senetin*) Bir senelik sevap verilir.

Neyin sevabı? (*Ecri sıyâmihâ ve kıyâmihâ*) “Her adımına; namazı güzel kılınmış, oruçları güzel tutulmuş, ihya edilmiş kazançlı bir sene sevabı veriliyor.”

Cuma bu kadar mühim! Bazı kardeşlerimiz cuma kılmamak hususunda uğraşıyorlar, buyurun hükmünüzü siz verin!

“—Dinî duyguyla yapıyoruz da şöyledir de böyledir de...” diyorlar.

Bırakın bu işi! Cumanın adımında bile şu sevaplar var. Birliğin, beraberliğin bu hayırları var.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi dinimizde fakih etsin... Dinimizin inceliklerini, zevklerini, sefalarını, lütuflarını anlayıp da ona cân u gönülden sarılanlardan eylesin... Hayatını dinimizin, imanımızın, İslâmımızın gerektiği üzere, sırat-ı müstakîmde, Allah yolunda güzelce geçirenlerden, verimli geçirenlerden eylesin... Rabbimiz kendi huzuruna yüzü ak, alnı açık, sevdiği razı olduğu bir kul olarak varmayı cümlenize, cümlemize nasib eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

12. 05. 1985 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

